Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000021

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 21-01-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Боярин Марія Володимирівна

2. Mariia Boiaryn

Кваліфікація: к. геогр. н., доц., 11.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9822-5897

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 03.00.16

Назва наукової спеціальності: Екологія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 30-01-2026

Спеціальність за освітою: географ, викладач географії

Місце роботи здобувача: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 47.104.05

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 87.29.37

Тема дисертації:

1. Оптимізація екологічного стану річково-басейнових екосистем верхів'я Прип'яті в контексті сталого розвитку

2. Optimization of the ecological state of river basin ecosystems of the upper Pripyat River in the context of sustainable development

Реферат/анотація:

1. Дисертаційна робота присвячена науково-теоретичному обгрунтуванню поєднання досліджень гідрохімічних показників стану поверхневих вод, макрофітів як фітоіндикаторів, екологічного стану агроландшафтів та виявленні кореляційнх залежностей досліджуваних показників, моделюванні сценаріїв екологічних змін у басейнах річок задля підтримки належного екологічного стану річок, оптимального розподілу елементів агроландшафтів і забезпечення збалансованої організації природокористування на засадах сталого розвитку верхів'я Прип'яті. Наукова новизна одержаних результатів, отриманих на основі теоретичних досліджень та експериментальних даних, полягає у обґрунтуванні концептуальної моделі оцінювання екологічного стану річково-басейнових екосистем верхів'я Прип'яті, яка інтегрує показники агроландшафтів, угруповань макрофітів і гідрохімічного складу поверхневих вод для обґрунтування

природоохоронних заходів; визначені, на основі результатів кореляційного аналізу, напрямів оптимізації природокористування агроландшафтів регіону для прийняття рішень в аграрному менеджменті територій; укладанні комплексних карт екологічного стану річково-басейнових екосистем верхів'я Прип'яті. Перспективи розвитку та оптимізація стану довкілля визначеного з використанням методу SWOT – аналізу відіграє важливу роль під час прийняття рішень у сфері керування річково-басейновими екосистемами. Відповідно до структури агроландшафтів річкового басейну для досягнення доброго екологічного стану поверхневих вод згідно ВРД ЄС, ландшафтів розташовані у природній зоні Поліської низовини та Волинської височини повинні мати таке співвідношення (≤ 70% Землі стабільних елементів ландшафту, в тому числі ПЗФ - ≥ 30% землі нестабільних елементів ландшафту). При такому співвідношенні земель у структурі агроландшафтів повністю підтверджується залежність якості води від екологічної стійкості ландшафтів, вказуючи на значні можливості для поліпшення гідроекологічного стану через управління ландшафтними змінами та чітким дотриманням законодавчих вимог стосовно якості та обсягів стоків. Наукові результати отримані під час виконання досліджень та розроблені на їх основі оптимізаційні заходи природокористування у річково-басейнових екосистемах верхів'я Прип'яті можуть бути використані у басейновій системі управління, а також при розробці стратегій сталого розвитку територіальних громад.

2. The thesis is devoted to the scientific and theoretical substantiation of combining research on hydrochemical indicators of the state of surface waters, macrophytes as phytoindicators, the ecological state of agrolandscapes and identifying correlations between the studied indicators, modeling scenarios of ecological changes in river basins to maintain appropriate ecological state of rivers, optimal distribution of agrolandscape elements, and ensuring balanced organization of nature management on the basis of sustainable development of the upper Pripyat River. The scientific novelty of the results obtained by theoretical research and experimental data lies in substantiation of a conceptual model for assessing the ecological state of river basin ecosystems of the upper Pripyat River, which integrates indicators of agrolandscapes, macrophyte groups and hydrochemical composition of surface waters to substantiate environmental protection measures; determining from the results of correlation analysis the directions for optimizing the use of natural resources of agrolandscapes of the region for decision-making in agricultural management of territories; compilation of comprehensive maps of the ecological state of river basin ecosystems of the upper Pripyat River. Development prospects and optimization of the state of the environment determined using the SWOT analysis method plays an important role in decision-making in the field of river basin ecosystem management. According to the structure of river basin landscapes, to achieve good ecological status of surface water bodies according to the EU WFD, agricultural landscapes located in the natural zone of the Polissia Lowlands and the Volyn Upland should have the following ratio of ≤ 70% lands of stable landscape elements including the NRF ≥ 30% lands of unstable landscape elements. With this ratio of lands in the structure of agro-landscapes, the dependence of water quality on the ecological stability of landscapes is fully confirmed, indicating significant opportunities for improving the hydroecological state through the management of landscape changes and strict compliance with legislative requirements regarding the quality and volume of runoff. Scientific results obtained during the research and the optimization measures for environmental management in the river basin ecosystems of the upper Pripyat River thus developed can be used in the basin management system, as well as in the design of strategies for the sustainable development of territorial communities.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Myroslav S. Malovanyy, Maria Boiaryn, Oksana Muzychenko, Oksana Tsos. Assessment of the environmental state of surface waters of right-bank tributaries of the upper reaches of the Pripet River by macrophyte index MIR. Journal of water and land development. 2022. №. 55 (X–XII). p. 97–103. DOI: 10.24425/jwld.2022.142310
- 2. Boiaryn M., Biedunkova O., Netrobchuk I., Radzii V., Voloshyn V. (2023). Assessment of ecological sustainability of the landscape of the Prypiat River basin within the Volyn region. Scientific Horizons. 26 (12). p. 99–111. DOI: https://doi.org/10.48077/ scihor12.2023.99
- 3. Mariia Boiaryn, Oksana Tsos. Ocena stanu ekologicznego powierzchniowych wód rzeki Turia na podstawie makrofitowego indeksu rzecznego (MIR). Chemia. Envirinment. Biotechnology. 2019. 22. P. 7–12. URL: www.ceb-journal.com DOI: http://dx.doi.org/10.16926/cebj.2019.22.01
- 4. Trach, Y., Tkachenko, T., Kravchenko, M., Mileikovskyi, V., Tsos, O., Boiaryn, M., Biedunkova, O., Trach, R., Statnyk, I. Analysis and Prospective Use of Local Mineral Raw Materials to Increase the Aesthetic and Recreational Value of the Vyzhyvka River (Western Ukraine). Environments. 2025. 12(7). 235. DOI: 10.3390/environments12070235
- 5. Malovanyy M., Boiaryn M., Biedunkova O., Voloshyn V., Netrobchuk I. The impact of the ecological sustainability of landscapes on the formation of the hydro-ecological state in the upper part of the Prypiat River basin. Ecological Questions. Online. 30 July 2025. Vol. 36, no. 2, pp. 1–21. [Accessed 22 August 2025]. DOI: https://doi.org/10.12775/EQ.2025.018
- 6. Цьось О. О., Боярин М. В., Клименко О. М. Оцінка екологічного стану річки Цир за індексом макрофітів (MIR). Вісник НУВГП. Серія «Сільськогосподарські науки». 2020. Вип. 1 (89). С. 142–154. DOI: http://dx.doi.org/10.31713/vs1202010
- 7. Цьось О. О., Боярин М. В., Клименко О. М. Вища водна рослинність, як індикатор екологічного стану гідроекосистем (на прикладі річки Вижівка). Вісник НУВГП. Серія «Сільськогосподарські науки». 2020. Вип. 2 (90). С. 72–82. DOI: http://dx.doi.org/10.31713/vs220207
- 8. Цьось О. О., Музиченко О. С. Боярин М. В. Становлення фітоіндикаційних підходів у системі моніторингу стану водних екосистем. Таврійський науковий вісник. Серія «Сільськогосподарські науки». 2021. Вип. 118. С. 382–388. DOI: https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.118.49
- 9. Бєдункова О. О., Статник І. І., Боярин М. В. Вибір індикаторів моніторингу якості поверхневих вод річки Случ. Водні біоресурси та аквакультура. 2023. Вип. 1. С. 109–123. DOI: https://doi.org/10.32851/wba.2023.1.9.
- Мальований М. С., Боярин М. В., Бєдункова О. О., Нетробчук І. М., Волошин В. У. Вплив кліматичних змін на водний режим річок Волинської області. Вісник НУВГП. Серія «Сільськогосподарські науки». 2023. Вип. 1 (101). С. 150–164. DOI: https://doi.org/10.31713/vs1202311.
- Цьось О. О., Боярин М. В., Волошин В. У., Музиченко О. С. Оцінка екологічного стану поверхневих вод річки Стохід за макрофітним індексом MIR. Таврійський науковий вісник. Серія «Сільськогосподарські науки». 2023. Вип. 131. С. 387–395. DOI: https://doi.org/10.32782/2226-0099.2023.132.49
- Боярин М. В. Оцінка екологічного стану поверхневих вод річки Стир за макрофітним індексом MIR. Вісник НУВГП. Серія «Сільськогосподарські науки». 2023. Вип. 3 (103). С. 37–52. DOI: https://doi.org/10.31713/vs320233.
- Боярин М. В. Еколого господарська оцінка стану агроландшафтів верхів'я басейну річки Прип'ять. Вісник НУВГП. Серія «Сільськогосподарські науки». 2024. Вип. 1 (105). С. 20–38. DOI: https://doi.org/10.31713/vs120242.
- Музиченко О. С., Боярин М. В., Буднік З. М. Стан ценопопуляції Pltanthera Bifolia (L.) Rich. на території Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща». Вісник НУВГП. Серія Сільськогосподарські науки. 2024. Вип. 2 (106). С. 84–99. DOI: https://doi.org/10.31713/vs220247
- 15. Боярин М. В, Боярин С. В., Волошин В. У. Природно-заповідна мережа верхів'я басейну річки Прип'ять. Таврійський науковий вісник. 2024. № 137. С. 473–481. DOI: https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.137.56.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0117U004199

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рильський Олександр Федорович
2. Oleksandr F. Rylskyi

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9631-1828

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гроховська Юлія Романівна
2. Yulia R. Grokhovska

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8644-9532

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Писаренко Павло Вікторович
2. Pavlo V. Pysarenko

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4915-265X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: https://ror.org/01s344n79

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Клименко Микола Олександрович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Клименко Микола Олександрович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Вознюк Наталія Миколаївна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна